

Η ΤΡΕΛΑ Ν' ΑΛΛΑΞΟΥΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Επιμέλεια - Διόρθωση: Λένια Μαζαράκη

Εξώφυλλο: Δημήτρης Αρβανίτης

Σελιδοποίηση: Μαρίνα Μπίτσικα

© Copyright 2022 εκδόσεις Τόπος & Ξενοφών Κοντιάδης
για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο

ISBN 978-960-499-429-8

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975), απαγορεύονται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Τόπος
Πλαπούτα 2 και Καλλιδρομίου
11473, Αθήνα
Τηλ.: 210 8222835-856
Fax: 210 8222684

www.toposbooks.gr

ΞΕΝΟΦΩΝ ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ

Η ΤΡΕΛΑ Ν' ΑΛΛΑΞΟΥΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Είναι δύσκολο να έχει κανείς βεβαιότητες
για οτιδήποτε εκτός από όσα είδε με τα μάτια του
και, συνειδητά ή ασυνείδητα,
όλοι γράφουμε μεροληπτικά.

George Orwell, *Φόρος τιμής στην Καταλονία*

Περιεχόμενα

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Ονειροπόλοι, κατάσκοποι και προδότες

1. Στην άκρη της νύχτας.....	15
2. Στις πλάτες του Ανταίου.....	19
3. Η άφιξη ενός μεσσία.....	24
4. Τα κόκκινα γράμματα.....	26
5. Το κορίτσι του Πολυτεχνείου.....	33
6. Χορεύοντας με την Ελένη.....	38
7. Μούσα μας είναι η συνείδησή μας.....	42
8. Η κομμένη φράση.....	45
9. Δυο ξένοι κόσμοι.....	47
10. Ένα βιβλίο για την ελπίδα.....	50
11. Η δολοφονία του ανταποκριτή.....	54
12. Η Ελληνίδα Πασιονάρια.....	59
13. Η μορφή της μοίρας.....	64
14. Ζαριές στην κοιλιά μιας γυναίκας.....	70
15. Ο χορός των πρακτόρων.....	76
16. Ο άντρας από την Αργεντινή.....	81
17. Ο σύντροφος που περιμέναμε.....	85
18. Ένα ημισφαίριο στα μαλλιά.....	88
19. Συζητώντας για πολιτική.....	92

20. Το ταξίδι που δεν έγινε.....	97
21. Γράμμα από τη Βιέννη.....	103
22. Οι πραιτοριανοί.....	106
23. Τα σήματα του ασυρματιστή.....	110
24. Η παγίδα.....	113
25. Έλλη.....	120
26. Οι τελευταίες ώρες μιας εφημερίδας.....	129
27. Λυκοφιλίες.....	131
28. Η λάθος πλευρά της Ιστορίας.....	137
29. Ένας σύντομος γάμος.....	141

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Στη σκιά του άντρα με το γαρίφαλο

30. Για να μη σκεπάσει η νύχτα τη γη.....	147
31. Ο στρατοδίκης απειλεί να πυροβοληθεί.....	156
32. Εφηβικές απορίες.....	160
33. Ο εξαφανισμένος δικηγόρος.....	164
34. Η υπόσχεση.....	170
35. Βίλα Αύρα.....	176
36. Η κρύπτη των ασυρμάτων.....	185
37. Το σκληρό δίλημμα του Δημήτρη.....	191
38. Ο ανήσυχος Αμερικανός.....	196
39. Η Λίλιαν καταλαβαίνει.....	203
40. Πόση εξουσία έχει ο θάνατος;.....	205
41. Απολογίες.....	215
42. Απόπειρα αυτοκτονίας.....	224
43. Ένα λαϊκό τραγούδι.....	230
44. Η καρδιά του κόσμου.....	235

45. Ποδόσφαιρο με κεφάλια.....	242
46. Ο εκβιασμός.....	249
47. Ένας ναύαρχος και ένας βασιλιάς.....	254
48. Τελευταία ευκαιρία.....	259
49. Σκοτεινές δυνάμεις.....	263
50. Οι Αρχάγγελοι.....	268
51. Πληρώσαμε με την αξιοπρέπειά μας.....	272
52. Η ζωή μετά.....	279
Πηγές.....	285

Πρώτο Μέρος

Ονειροπόλοι, κατάσκοποι και προδότες

Όλο αυτό ήταν τελικά ένα όνειρο.
Αλλά μέσα στο όνειρο είχαν όλοι παλέψει σκληρά,
είχαν βάλει τα δυνατά τους, δουλεύοντας
πολλές φορές ως αργά τη νύχτα.
Δεν ήταν απλοί ονειροπόλοι, απλοί ονειροπαρμένοι.
Ήταν εργάτες του ονείρου.
Volker Weidermann, *Ονειροπόλοι**

* Μτφρ. Μαρία Αγγελίδου. Αθήνα: Εκδόσεις Άγρα, 2019.

1.

Στην άκρη της νύχτας

ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ του Σαββάτου 29 προς Κυριακή 30 Μαρτίου 1952 όταν λαμβάνονται έκτακτα αστυνομικά μέτρα στην Αθήνα. Γύρω στις δύο τη νύχτα η αστυνομία αποκλείει ολόκληρη την περιοχή της Καλλιθέας, όπου βρίσκονται οι φυλακές. Ανάμεσα στους φυλακισμένους, οκτώ πολιτικοί κρατούμενοι που καταδικάστηκαν σε θάνατο για κατασκοπεία την 1η Μαρτίου από το τακτικό στρατοδικείο. Στους τέσσερις από αυτούς έχει ήδη απονεμηθεί χάρη και η ποινή τους μετατράπηκε σε ισόβια. Οι άλλοι τέσσερις δεν γνωρίζουν ακόμη την τύχη της αίτησής τους για απονομή χάριτος από τον βασιλιά.

Στις τρεις παρά δέκα φτάνουν στις φυλακές δεκαπέντε τζιπ και δύο στρατιωτικά φορτηγά με αξιωματικούς, στρατιώτες και αστυνομικούς. Ο βασιλικός επίτροπος συνταγματάρχης Αθανασούλης δίνει στον διευθυντή των φυλακών τη διαταγή για τις εκτελέσεις. Ο υπαρχιφύλακας κατεβαίνει να ξυπνήσει τους μελλοθάνατους. Από τον θόρυβο των βημάτων, τις πόρτες που ανοίγουν, αλυσίδες, κλειδιά, ξυπνάνε όλοι οι φυλακισμένοι. Στο κελί τους, όταν ανοίγει η πόρτα, ο Νίκος Μπελογιάννης και ο Δημήτρης Μπάτσος έχουν ήδη ξυπνήσει.

«Σηκωθείτε», λέει ο υπαρχιφύλακας.

Ο Μπελογιάννης είναι ψύχραιμος, χαμογελάει πικρά: «Πάμε για καθαρό αέρα, ε;».

Καθώς ντύνονται, ο Μπάτσος ζητάει ένα κομμάτι χαρτί για να γράψει. Το σημείωμα προς τη Λίλιαν, τη γυναίκα του, είναι σύντομο: «Πόσο σ' αγάπησα μονάχα εγώ το ξέρω, που κάποτε σ' άγγιξα με τα μάτια της πούλιας και σ' αγκάλιασα με τη χαίτη του φεγγαριού. Σ' αγαπώ πολύ, αλλά έχασα μαζί σου».

Την ώρα που ετοιμάζεται να βγει ο εικοσιτριάχρονος θανατοποινίτης Τάκης Λαζαρίδης ο υπαρχιφύλακας του λέει: «Εσύ κάθισε».

Ο Νίκος Καλούμενος ρωτάει τον υπαρχιφύλακα: «Τι τρέχει;».

«Θα σας πάνε σε άλλες φυλακές».

«Μας πάνε για εκτέλεση;» ρωτάει τον Μπελογιάννη.

Η Έλλη Ιωαννίδου, σύντροφος του Μπελογιάννη και μητέρα του νεογέννητου γιου τους, επίσης καταδικασμένη σε θάνατο, φωνάζει: «Νίκο!».

«Ε! Πάμε», της απαντάει.

«Γιατί δεν μου ανοίγετε;» φωνάζει η Έλλη στον υπαρχιφύλακα.

«Δεν είσαι στον κατάλογο».

Ο Μπελογιάννης ζητάει ως τελευταία επιθυμία να δει την Έλλη. Τον φέρνουν κοντά στο κελί, ανοίγουν μόνο το παραθυράκι. Της δίνει το ρολόι του, το στίλο, το πορτοφόλι με τις φωτογραφίες. Ένα φιλί πίσω απ' τα κάγκελα. Ξέρουν ότι είναι η τελευταία φορά.

Ο Μπάτσος περιμένει πίσω από τον Νίκο: «Έλλη, φρόντισε και για την κόρη μου», της λέει.

«Ναι, αν ζήσω».

Ο Νίκος την κοιτάζει, συγκρατώντας τα δάκρυά του: «Πρέπει να ζήσεις. Για το παιδί, για την εκδίκηση. Μην ξεχάσεις όσα σου έχω πει».

Πλησιάζει ο υπαρχιφύλακας: «Πάμε».

Η Έλλη φωνάζει: «Μην αφήσετε να τους πάρουν».

Στο γραφείο του διευθυντή τούς περιμένει ο βασιλικός επίτροπος. Ο αρχιμανδρίτης Γαβριήλ Ρεβίθης, στρατιωτικός

ιερέας, πλησιάζει τον Μπελογιάννη. «Ο Θεός είναι φιλεύσπλαχνος και συγχωρεί όλα τα αμαρτήσαντα τέκνα του...»

«Πάτερ, σας παρακαλώ να σεβαστείτε αυτή τη στιγμή. Τι να μου πείτε και τι να σας πω. Σας παρακαλώ, αφήστε με», τον διακόπτει ο Νίκος σε ήρεμο τόνο. Ο ιερέας πλησιάζει τον Καλούμενο. Εκείνος του κάνει νόημα να φύγει. «Φύγε από δω να μη σε βλέπω».

Ο Μπάτσης αρνείται να κοινωνήσει, ο Ηλίας Αργυριάδης ζητάει από τον ιερέα να επισκεφτεί τα παιδιά του εκ μέρους του και να τα φιλήσει.

Λίγο πριν επιβιβαστούν στην κλούβα ο Μπάτσης ζητάει να τον φέρουν σε επαφή με τον αστυνομικό διευθυντή Πανόπουλο. Πέντε λεπτά αργότερα του απαντούν ότι δεν μπορούν να τον βρουν στο τηλέφωνο. Τους βάζουν χειροπέδες και ανεβαίνουν στο υπ' αριθμόν 99 αυτοκίνητο-κλούβα της χωροφυλακής. Είναι τρεις και μισή τη νύχτα. Λίγο πριν μπει στο αυτοκίνητο, ο Μπελογιάννης γυρίζει προς τα κελιά και φωνάζει: «Γεια χαρά, παιδιά».

Η φάλαγγα των αυτοκινήτων ξεκινάει από Καλλιθέα, στρίβει λεωφόρο Συγγρού, Στάδιο, Βασιλίσσης Σοφίας, Μεσογείων και φτάνει τέσσερις παρά δέκα στο Γουδί, στον τόπο εκτελέσεων. Στη διαδρομή οι μελλοθάνατοι δεν μιλάνε. Ο Μπάτσης καπνίζει συνέχεια, ο Αργυριάδης είναι συντετριμμένος. Τη σιωπή θα σπάσει ο Μπελογιάννης.

«Ένας σύντροφος μου αφηγούνταν στις φυλακές της Κέρκυρας για την άμιλλα θανάτου. Πώς όταν πλησιάζε η ώρα της εκτέλεσης οι μελλοθάνατοι ήθελαν να είναι ωραίοι, περιποιημένοι, καλοντυμένοι. Τραγουδούσαν και χόρευαν περιμένοντας το απόσπασμα. Να ζήσεις και να πεθάνεις σαν άνθρωπος, όχι σαν κιοτής, αυτή είναι η διαφορά μας και η λεβεντιά μας».

Πρώτος πηδάει από την κλούβα ο Μπελογιάννης, χωρίς να χρησιμοποιήσει τη σκαλίτσα. Μέσα στο πιο βαθύ σκοτάδι

τα αυτοκίνητα έχουν παραταχθεί ημικυκλικά για να φωτίζουν με τους προβολείς το σημείο της εκτέλεσης. Πεντακόσια μέτρα πιο πίσω οι πολιτικοί κρατούμενοι από το νοσοκομείο Σωτηρία έχουν ξυπνήσει και φωνάζουν ρυθμικά: «Όχι άλλο αίμα».

Ο βασιλικός επίτροπος τους διαβάζει την καταδικαστική απόφαση και την απόρριψη της αίτησης χάριτος. Όπως είναι στημένοι μπροστά στο εκτελεστικό απόσπασμα, ρωτάει: «Έχετε να πείτε τίποτα; Θέλετε να διαβιβάσουμε καμιά τελευταία σας θέληση στους οικείους σας;».

Οι τέσσερις δεν απαντούν. Ούτε όταν ο επικεφαλής του αποσπάσματος ρωτάει αν θέλουν να τους καλύψουν τα μάτια απαντούν. Επικρατεί απόλυτη σιγή, μόνο στο βάθος ακούγεται ο αντίλαλος από τις φωνές στο προαύλιο του Σωτηρία. Οι προβολείς των δεκαεφτά αυτοκινήτων σε ημικύκλιο κάνουν το τοπίο να μοιάζει απόκοσμο. Ο επικεφαλής του αποσπάσματος, από άντρες της ΕΣΑ, δίνει το παράγγελμα.

«Επί σκοπόν!»

Είκοσι τέσσερα όπλα στρέφονται προς τους τέσσερις άντρες, που ενστικτωδώς ορθώνουν το ανάστημά τους. Η ώρα είναι τέσσερις και δώδεκα, στην άκρη της νύχτας.

«Πυρ!»

Τα σώματα των τεσσάρων αντρών πέφτουν στο χώμα. Ο επικεφαλής του αποσπάσματος δίνει με το περίστροφο τις χαριστικές βολές. Τα σώματα θα μείνουν εκεί μέχρι τις επτά παρά τέταρτο το πρωί, φρουρούμενα από στρατιωτική δύναμη. Εκείνη την ώρα θα τα παραλάβει το αυτοκίνητο του δήμου για να τα μεταφέρει στο Γ' Νεκροταφείο με συνοδεία αστυνομικής δύναμης. Τους θάβουν με συνοπτικές διαδικασίες και χωρίς την παρουσία συγγενών, σε τάφους που είχαν ανοιχτεί για άλλους νεκρούς. Ξημερώνει Κυριακή.